

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תלה"מ 20-01-41878 ו' נ' ו' תלה"מ 19-03-65621

בפני כבוד השופטת רונית גורביץ

תובעת

ע.ו.ת"ז *****

ע"י ב"כ עו"ד מראם אברהם

נגד

נתבע

ג.מ.ו.ת"ז *****

ע"י ב"כ עו"ד היבה שמאלי עזאיזה

פסק דין

שתי תביעות טעונות הכרעה, האחת תביעה למזונות אישה שהוגשה ביום 28.3.19 (תלה"מ 65621-19-03) והשנייה תביעה למזונות המתנה "עדה" שהוגשה ביום 19.1.20 (תלה"מ 41878-01-20).

א. השאלות הצריכות הכרעה

1. האם האישה זכאית למזונות אישה ולמזונות המתנה לפי הדין האישי?

2. מהי תקופת הזכאות ומהו גובה דמי המזונות המתחייב?

ב. העובדות בתמצית

3. גב' ע.ו. (להלן: "האם" ו/או "האישה") ומר ג.מ.ו. (להלן: "האב" ו/או "האיש"), נישאו זל"ז בהתאם לשריעה המוסלמית ביום 2.8.99.

4. מנישואי הצדדים נולדו להם שני ילדים ע.ו. תל 19.6.00 בגיר, ו-י.ו. תל 26.9.03 (להלן: "הקטין").

5. מערכת היחסים בין בני הזוג והמשבר שפקד אותם מתוארים בכתבי הטענות של הצדדים, כל אחד על פי גרסתו. בחודש יוני 2016 יחסי הצדדים עלו על שרטון. ביום 3.11.19 התגרשו הצדדים זמ"ז בהתאם לפסק הדין לגירושין מבית הדין השרעי.

6. לצדדים דירה בבעלותם בכפר *****. הצדדים מתגוררים בדירה עד ליום זה, כאשר בין הצדדים תלויה ועומדת תביעה לפירוק שיתוף אותה הגיש האיש כנגד האישה (להלן: "תלה"מ 20-01-49323")

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תלה"מ 20-01-41878 ו' נ' ו' תלה"מ 19-03-65621

7. בדיון שהתקיים בפני ביום 16.12.19 הגיעו הצדדים להסכמה בתביעת המשמורת (להלן: "65621-03-19") כי משמורת הקטין תהיה בידי אימו.

8. באשר למזונות הקטין, הוסכם כי האב ישלם סך של 1,400 ₪ לחודש עבור מזונות הקטין. בנוסף נקבע כי האב ישא במחצית תשלומי המשכנתא וככל ויחזור להתגורר בבית שבעלותם יישא גם ב-35% מהוצאות אחזקת הבית.

9. עוד ובנוסף נקבע כי הצדדים יגישו סיכומיהם לענין מזונות האישה וביהמ"ש יכריע על יסוד המסמכים שבפניו.

10. ביום 19.1.20 הגישה האישה את תביעתה למזונות המתנה. נקבע כי סיכומי הצדדים יתייחסו גם לתביעה זו.

11. סיכומי הצדדים הוגשו ומכאן הכרעתי.

ג טענות התובעת

12. בכתב התביעה טענה התובעת כי הנתבע אינו עובד בעבודה קבועה, ומחודש יוני 2016 הוא אינו נושא בתשלום המשכנתא עבור הדירה ועבור הוצאות אחזקת הדירה על אף שהוא מתגורר בדירה.

13. לגרסת התובעת, היא שילמה מכספיה ומהלוואות אותן נטלה מבני משפחתה את קניית המגרש בכפר***** ובניית הדירה המשותפת. עוד טענה התובעת כי הנתבע חדל לשלם את תשלומי המשכנתא בעקבות הסכסוך עימה והיא זו שנושאת בנטל הוצאות המשכנתא, הוצאות המדור וכלכלת הבית.

14. עוד ובנוסף טענה התובעת כי מחודש אוגוסט הנתבע עובד כמאבטח ומשתכר סך של 8,000 ₪ לחודש. לגרסת התובעת על אף יכולת השתכרותו של הנתבע, הוא אינו נושא במזונותיה, במזונות הילדים ובנטל בהוצאות הבית.

15. ביום 30.7.18 ניתנה החלטת בית המשפט למזונות זמניים בתיק י"ס 60659-06-18, ובה נקבע כי על הנתבע לשלם סך של 1,600 ₪ עבור מזונות הקטין ובנוסף מחצית מתשלומי המשכנתא והוצאות אחזקת הבית, אולם לדברי התובעת הנתבע לא פעל בהתאם להחלטה.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תלה"מ 41878-01-20 ו' נ' ו' תלה"מ 65621-03-19

16. באשר להכנסותיה, טענה התובעת כי היא למדה מזכירות והנהלת חשבונות, ובמהלך החיים המשותפים עבדה בעבודות מזדמנות לתקופות קצרות. עוד טענה התובעת בכתב התביעה כי היא עובדת בחברת הנדסה כעובדת ניקיון ומשתכרת סך של 5,000 ₪ לחודש.

17. באשר להוצאותיה, טענה התובעת כי היא משלמת סך של 2,000 ₪ עבור תשלום המשכנתא וריבית הפיגורים שנוצרה עקב העיכוב בתשלום. בנוסף נושאת בהוצאות מזון עבורה ועבור הקטין בסך של 5,000 ₪ לחודש ובהוצאות אחזקת המדור בסך של 885 ₪ לחודש.

18. בסיכומים מטעמה טענה התובעת כי החל מחודש יולי 2019 היא אינה עובדת, ולכן עפ"י הדין האישי השרעי מוטלת על האב חבות אבסולוטית לזון אותה כל עוד היא אינה מוכרזת כאשה מורדת וכל עוד היא מקיימת את חובת הריתוק "אלאחתיבאס".

19. באשר למזונות המתנה, טענה התובעת כי הנתבע מחויב בתשלום מזונות עדה וכי התקיימו התנאים המזכים אותה בקבלת דמי מזונות עדה, שכן היא מילאה את חובת הריתוק, היא אינה עובדת ובנוסף מילאה את חובותיה כרעייה במהלך החיים המשותפים. ולראיה פסק הדין לעניין הגירושין מיום 3.11.19 מבית הדין השרעי, לפיו נקבע כי האישה זכאית למלוא המוהר הדחוי ולמעשה קובע כי הגירושין לא נגרמו בעטייה של התובעת.

20. לאור האמור לעיל, טענה התובעת כי על הנתבע לשאת במזונותיה בסך של 2,000 ₪ החל ממועד הקרע בחודש יוני 2016, או לחילופין ממועד הגשת הבקשה ליישוב סכסוך שהוגשה ביום 26.8.18 ועד ליום 3.11.19 מועד הגירושין.

21. בנוסף, טענה התובעת, כי יש לחייב את הנתבע במזונות המתנה בסך 2,000 ₪ בהתאם לדין השרעי ממועד הנפקת תעודת הגירושין ולמשך 3 חודשים.

ד טענות הנתבע

22. מנגד טוען הנתבע כי יש לדחות את התביעה למזונות אישה שכן בהתאם לדין השרעי התובעת אינה מקיימת את חובת הריתוק "אלאחתיבאס" ואת חובת "אלמתכין". ולכן היא נחשבת כאישה מורדת "נאשז" והיא אינה זכאית למזונות.

23. עוד טוען הנתבע כי הוא ציין בפני הבוררים בבית הדין השרעי כי הוא אינו מעוניין בגירושין ואילו התובעת דיווחה על כוונתה להתגרש וסירבה לניסיון הבוררים להביאה להסכמות

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תלה"מ 20-01-41878 ו' נ' ו' תלה"מ 19-03-65621

- 1 עימו. לגרסת הנתבע, דו"ח בוררים הורה על גירושי הצדדים וקבע כי הסכסוך באשמת
2 הצדדים בחלקים שווים ולא כפי שטענה התובעת שהאשמה על הנתבע בלבד.
3
4 24. בנוסף, טוען הנתבע כי דו"ח הבוררים אינו מהווה ראיה על פי דיני השריעה. לדבריו אין
5 לבוררים כל סמכות לדון ולקבוע כל קביעה למעט עניין הפירוד ואחוז האשמה בסכסוך שיש
6 להטיל על כל צד. כך גם אין בקביעת מלוא סכום המוהר הדחוי כל קשר להטלת אשמה על
7 הגבר.
8
9 25. עוד טען הנתבע כי התובעת לא תמכה את תביעתה למזונות ואת צרכיה באסמכתאות, וכי
10 סכום המזונות מנופח ומוגזם ואין לו כל אחיזה במציאות. בנוסף טוען הנתבע כי הוא זה
11 שדאג לפרנסת האישה והילדים ושילם את הוצאות אחזקת הבית בעוד האישה לא עבדה.
12
13 26. באשר להכנסותיו טען הנתבע כי לאחר תקופה ממושכת של חיפוש עבודה הוא החל לעבוד
14 בחברת שמירה ובזמנים הרלוונטיים לכתב התביעה השתכר בממוצע סך של 5,500 ₪.
15 לדברי הנתבע על אף הקשיים הכלכליים הוא העניק למשפחתו כל אשר ביקשו בנדיבות, דאג
16 לכלכלתם ולא חסך מהם דבר.
17
18 27. באשר להכנסותיה של התובעת טוען הנתבע, כי במהלך החיים המשותפים האישה לא
19 עבדה, אולם בהתאם לתלושי השכר אותם צירפה התובעת לכתב התביעה עולה כי הנתבעת
20 השתכרה בתקופה שקדמה להגשת כתב התביעה סך של 5,500 ₪-6,200 ₪ נטו לחודש.
21 והכנסתה אף גבוהה יותר מהכנסתו.
22
23 28. לאור האמור, לעיל טוען הנתבע כי יש לדחות את התביעה.
24

המסגרת הנורמטיבית

- 25
26
27 29. הצדדים מוסלמים ולפיכך בענייני מזונות אשה, חלות עליהם הוראות הדין האישי וזאת
28 מכוח הוראת סעיף 2 לחוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות), התשי"ט – 1959, הקובעת:
29

30 1. "מזונות לבן-זוג

31 2. (א) אדם חייב במזונות בן-זוגו לפי הוראות הדין האישי החל עליו, והוראות חוק זה

32 לא יחולו על מזונות אלה."

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תלה"מ 20-01-41878 ו' נ' ו' תלה"מ 19-03-65621

28. על תביעות בענייני המעמד האישי של מוסלמים, חלות הוראות חוק המשפחה המוסלמי משנת 1917, חוק זה מבוסס על האסכולה "החנפית" (להלן: "חוק המשפחה העות'מאני").

29. הפסיקה קבעה כי מקום שיש צורך בפרשנות או בהשלמה יש לפנות למקורות האיסלאם בכל הקשור לדיני השריעה מאסכולה זו (ראו לעניין זה ע"פ 353/62 מוחמד אלפקיר נגד היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד יח(4) 200, 221 (1/12/1962)).

30. חובת הגבר בדין השרעי לשלם מזונות עקב נישואין נובעת מדיני השריעה הקלאסיים לרבות מהקוראן ומחוק המשפחה העות'מאני משנת 1917.

סעיף 69 לחוק קובע:

"עם השלמת קשר הנישואין מתחייב הבעל בתשלום המוהר ופרנסת האשה ודיני ירושה חלים עליה".

וסעיף 92 לחוק זה קובע:

"תשלום דמי מזונות נקבע בהסכמת בני הזוג או לפי החלטת השופט. הסכום ניתן להגדלה והפחתה עם שינוי במחירים, או במצבו הכלכלי של הזוג, אם יוכח שהוא פחות או יותר מהדרוש".

ואילו סעיף 94 קובע:

"סירב בעל לפרנס את אשתו, יקצוב השופט, על פי בקשתה, את דמי המזונות לפי מצב הצדדים החל מיום הבקשה ויצווה על פרעונם מראש, עבור התקופה שיקבע".

סעיף 101 לחוק קובע:

"אישה שמרדה ועזבה את בית בעלה, או שמנעה את בעלה מלהיכנס לביתה, לפני שדרשה להעבירה אל בית אחר, מפסידה את זכותה לדמי מזונות עבור תקופת מרדותה".

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תלה"מ 20-01-41878 ו' נ' ו' תלה"מ 19-03-65621

28. על מנת שהבעל יחויב במזונות אשתו על האישה לקיים חובת ציות של האשה והיצמדות או ריתוק לבית המגורים שהסדיר הבעל (להלן: "חובת הריתוק" או "אלאחתיבאס") אלא אם מוכיחה האישה, כי המניעה לקיום חובתה היא בעטיו של הבעל ומטעמים מוצדקים.

ראו לעניין זה תמ"ש (בצרת) 2881/03 פלונית נ' פלוני (29/5/2006), שם נפסק כדלקמן:

"...על פי הדין השרעי, אישה זכאית למזונותיה בהתקיים התנאים הבאים:

א. נישואין תקפים.

ב. האישה מקיימת את חובת "אלאחתיבאס", לאמור: חובת האישה להקדיש את עצמה לבעלה, כאשר קיומה של חובה זו מתאפשר אך ורק במגוריה עימו. הדבר דומה לכלל שבהלכה העברית לפיו, אישה זכאית למזונותיה כל עוד והיא עם בעלה. חריג לכלל האמור מאפשר פסיקת מזונות לאישה המוסלמית שאינה גרה עם בעלה אם היא מוכיחה, כי המניעה לקיום חובתה היא בעטיו של הבעל ומטעמים מוצדקים....".

ג. האישה מקיימת חובת "التمكين" (חובת אלתמכין) ומשמעותה, כי האישה מאפשרת לבעלה לקיים איתה יחסי אישות בהתאם למה שקבע האל והתיר. יש לציין, כי חובה זו הינה חובה הדדית ומוטלת על שני הצדדים ולא על האישה בלבד.

29. הפסיקה קבעה כי כאשר האשה אינה מקיימת את חובת הריתוק והיא אינה גרה בבית הבעל, מוטלים עליה שני נטלים, נטל השכנוע ונטל הבאת הראיות, להראות כי לא הפרה את חובת הציות או כי עזבה את הבית מסיבה שרעית מוצדקת כגון אלימות שהופעלה מצד הבעל. (ראו לעניין זה ע"א 210/88 החברה להפצת פרי הארץ בע"מ נ' הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה, כפר-סבא, פ"ד מו(4) 627, 643 (01/10/1992)).

30. באשר לגובה המזונות, אלו ייקבעו לפי מצבם של בני הזוג. אם מדובר בבעל אמיד יחויב במזונות "יסאר" (מזונות שפע), ואם בעני אזי במזונות "אעסאר" (דלות או דוחק) או "כפאיה" (מינימום), לאמור: מזונות מנימליים לצרכים מינימאליים והכרחיים. חבות הבעל במזונות אחרונים אלה היא בגדר חבות אבסולוטית (ראו לעניין זה תמ"ש 2881/03 פלונית נ' פלוני (פורסם במאגרים)).

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תלה"מ 20-01-41878 ו' נ' ו' תלה"מ 19-03-65621

31. החבות במזונות המבטאים "צרכים הכרחיים" (מזונות "כפאיה") הם חבות אבסולוטית של הבעל כלפי אשתו בסייגים האמורים לעיל. ראו לעניין זה תמ"ש (נצ) 2881/03 **פלונית נ' פלוני** (פורסם בנבו, וכן בש"א 791/08 **פלונית נ' פלוני** (קריות) פורסם במאגרים).

32. באשר לכספי האשה, הרי שלבעל אין זכות בכספים אלה. האשה יכולה לנהוג בהם כרצונה. הדברים אמורים גם ביחס לשכר עבודה אותו האשה מקבלת. שכר זה אינו יכול לפטור את הבעל מחבותו במזונות אשתו, הוא אף איננו נלקח בחשבון בקביעת שיעור המזונות, יהא גובהו אשר יהיה.

33. באשר למזונות "עדה", אלה הוגדרו בספרם של בן שמש וגוייטין **המשפט המוסלמי במדינת ישראל** (תשי"ח – 1957 בעמוד 232-230) כדלקמן:

"תקופת העדה: שלושת ירחי נדה שלמים לנשואה בקשר שלם שנתגרשה, או שנפרדה, מבעלה לאחר התייחדות, אם אינה מעוברת או לא הגיעה לגיל הפסקת הוסת..."

"תקופת עדתה של אשה נשואה בקשר שלם, שהגיעה לגיל הפסקת וסת הנפרדת מבעלה לאחר התייחדות, על ידי גירושין או על פי צו שופט-שלשה חודשים."

כמו כן בואר המונח "עדה" על ידי א. בן שמש:

"עדה" בערבית ובעברית פירושה: התקופה שבה מפרישה עצמה האשה מבעלה, לאחר גירושין או לאחר פטירה. מטרת הפרשה זו היא לברר אם אין האשה מעוברת. לכן אין עדת גירושין חלה במקרה שלא התקיימה התייחדות בין בני זוג."

ביחס לדמי מזונות אישה בעדתה נכתב על ידי א. בן שמש:

"הבעל חייב במזונות אשתו בתקופת עדתה. אין הבעל חייב במזונות בתקופת העדה של גרושה-מורדת."

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תלה"מ 20-01-41878 ו' נ' ו' תלה"מ 19-03-65621

34. הכלל הוא שבעל שהתגרש מאשתו חייב גם במזונותיה בתקופת העדה שנמשכת 3 חודשים. התביעה למזונות עדה חייבת להיות מוגשת בתוך תקופת העדה, קרי במהלך שלושת החודשים מיום פסק הגירושין. באם התביעה לא הוגשה במהלך תקופת העדה לא ייפסקו מזונות (סעיף 151 לחוק זכויות המשפחה).

35. לאחר שהצדדים התגרשו, שוב אין האישה חבה בחובת הריתוק בבית בעלה. כעת היא מחוייבת בריתוק בביתה ולא לבעלה לשעבר, מאחר והם התגרשו ולא חיים ביחד. הבעל יכול איפוא לטעון, כי אשתו אינה מקיימת את חובת הריתוק בבית וכי היא עושה מעשים אסורים, מאחר וגם בתקופת ההמתנה אסור לה להיות עם גברים אחרים וחייבת להיות מרותקת לביתה בלבד. אם הבעל יכול להוכיח כי האישה אכן יוצאת מהבית ולא מקיימת את חובת הריתוק בתקופת ההמתנה ומבצעת מעשים אסורים הוא יכול לטעון, כי אינו חב לשלם את מזונות ההמתנה (ראה תמ"ש (נצ') 54724-02-13 מיום 23.12.13).

36. בכל הנוגע למהות החיוב במזונות בתקופת העדה, מחוייב בית המשפט לנהוג על פי הוראות הדין האישי החלות על בני הזוג המוסלמים ומקום שקיימת בפניו קביעה שיפוטית של בית הדין השרעי, כי האישה זכאית למלוא המוהר, הוא רשאי להקיש מכך על זכאותה למזונות בתקופת העדה (ראה תמ"ש (נצ') 54724-02-13).

37. מטרת תקופת העדה הינה לבדוק האם האישה מעוברת. בתקופה זו חלה על הבעל חובת מזונות האישה, כיון שהיא למעשה ממשיכה בביצוע ההתמסרות, שהרי אסור לה להינשא לגבר אחר בתקופה העידה. התביעה הוגשה במועד ולכן הושגה המטרה העומדת בבסיס ההסדר שלשמה נקבעה חובת הבעל במזונות העידה.

38. שיעור מזונות העדה יקבע על פי הכלל שהותווה בקביעת המזונות בתקופת הנישואין (ראה מאמרו של עוה"ד אוסאמה חזבון "מזונות תקופת ההמתנה – מזונות העידה" עת סיוע 3).

ה מן הכלל אל הפרט

39. האישה תובעת מזונות אישה ומזונות המתנה החל מחודש יוני 2016 או לכל הפחות החל מיום הגשת הבקשה ליישוב סכסוך, מנגד הנתבע מבקש לדחות את תביעתה.

40. הדין השרעי מטיל חבות אבסולוטית על הבעל לזון את אשתו, כל עוד האישה עומדת בתנאים שנקבעו בהוראות הדין השרעי. במקרה שבפניי, על ביהמ"ש להכריע האם האישה זכאית למזונות מבעלה לשעבר ולאילו תקופה.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תלה"מ 20-01-41878 ו' נ' ו' תלה"מ 19-03-65621

41. לאחר שנדרשתי לטענות הצדדים, הן במסגרת כתבי הטענות והן מהראיות שהוצגו בפניי, אני מקבלת את טענות התובעת לעניין זכאותה למזונות אישה, אך לא לכל התקופה שנתבעת. אפרט ואסביר:

42. יחסיהם של בני הזוג עלו על שרטון בחודש יוני 2016, ביום 26.8.18 הגישה האישה בקשה ליישוב סכסוך. ביום 3.11.19 התגרשו הצדדים בהתאם לפסה"ד שניתן בבית הדין השרעי. הצדדים מתגוררים בדירה המשותפת עד ליום זה יחד עם ילדיהם.

43. התובעת קיימה את חובת הריתוק, בתקופת הנישואין וגם לאחר הגירושין, והייתה מרותקת לבית המגורים המשותף של הצדדים.

44. חובת הריתוק, היא תנאי עיקרי והכרחי לזכאות למזונות אישה, והיא מתקיימת בשהיית האישה בבית המגורים המשותף.

45. הצדדים התגוררו בדירה המשותפת וככל הנראה הם מתגוררים בה עד היום (למעט תקופת הרחקה ממנה בה"ט 17951-12-19). ולכן ניתן לקבוע, כי התובעת קיימה את חובת הריתוק.

46. לטענת הנתבע יש לדחות את תביעת מזונות האישה מאחר והאישה היא מורדת "נאשז". לגרסת הנתבע האישה הוציאה אותו מהחדר המשותף ונהגה למנוע ממנו קיום יחסי אישות ובכך לא קיימה את חובת "האלתמכין".

47. לא הוכח בפני כלל וכלל שהאישה הינה אישה מורדת.

48. נהפוך הוא, מעדויות שני הצדדים עולה, כי התובעת נשארה בבית המגורים המשותף של הצדדים ולא עזבה את הבית ובכך היא מקיימת את חובת הריתוק.

49. בנוסף, מעיון בצווי ההגנה שהוגשו ע"י האישה כנגד האיש, עולה כי האיש במשך תקופה ארוכה נהג כלפי האישה באלימות מילולית ופיזית (ראו עדותו של בנם של הצדדים בפרוטוקול הדיון מיום 23.12.19 ועדות האישה בפרוטוקול הדיון מיום 13.1.19) במצב דברים זה, בכל הנוגע לסוגיית קיומה של חובת "האלתמכין", סבורני כי התובעת הוכיחה מניעה מוצדקת על פי הדין השרעי, שבגינה היא אינה מקיימת חובה זו.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תלה"מ 20-01-41878 ו' נ' ו' תלה"מ 19-03-65621

50. יתרה מזאת, כאמור לעיל חובת האלתמכין היא חובה הדדית ומוטלת של שני הצדדים ולא על האישה בלבד. ולדברי הנתבע בבית הדין השרעי, הנתבע לא התקרב אל התובעת, ולא ניסה לקיים עימה יחסים מאז שנת 2016 (ראו סי' 17 לסיכומי התובעת).

51. לא זו אף זו, הכרזה על אישה כמורדת נעשית רק כשמוגשת תביעה מתאימה בעניין זה לבית הדין השרעי ובמסגרתה קובע בית הדין השרעי כי אכן מדובר באישה מורדת, ורק אז מאבדת התובעת את זכאותה למזונות אישה. בענייננו הנתבע לא הגיש תביעה מתאימה בעניין זה.

52. בנוסף בית הדין השרעי הנכבד פסק את מלוא המוהר הדחוי לאישה בהתאם לדו"ח הבוררים שהוגש. משמעות הדבר שמילאה אחר חובותיה במהלך הנישואין כלפי בעלה ושהצד האשם בפירוד הוא הבעל.

53. במאמרו של כבוד הקאדי מר האשם סואעד מבית הדין השרעי חיפה במאמרו "קשר הנישואין באסלאם ודרכי התרתו" שפורסם בגיליון עת סיוע 3 מובאות לעניין זה אף אסמכתאות רבות של פסקי דין שניתנו בבתי הדין השרעיים, כי על הבוררים מוטל התפקיד לקבוע מי מבין הצדדים אשם בכישלון בחיי הנישואין ומה חלקו בכך:

"על הבוררים מוטל גם לקבוע - לאחר שקילת טענות הצדדים, על סמך החומר שאספו או הראיות שהוצגו בפניהם והתרשמותם האישית הישירה - מי מבין הצדדים אשם בכישלון חיי הנישואין ובאיזה מידה. על בסיס המסקנה שיגיעו אליה בנקודה זו, יקבעו הבוררים אם האישה זכאית למוהר שלה ובאיזה שיעור. לבסוף, יגישו הבוררים לבית הדין את פסיקתם ופרוטוקולים של ישיבות הבוררות. בית הדין ישמע את תגובות הצדדים לאמור בפסק הבוררים, יבחן את פסק הבוררים ואם ימצא כי הבוררים מילאו את תפקידם נאמנה על פי החוק וכללי הצדק, יאשר את פסק הבוררים".

54. במאמר מודגש יש לציין כי מאחר והמוהר הינו זכות יסוד של האישה, רק אשמה כבדה מצד האישה תוכל לפגוע בשיעורו. ולפיכך, למרות שבית הדין אינו מתערב בחלק של פסק הבוררים הנוגע לעניין סיום קשר הנישואין, הרי שהוא לא יהסס להתערב בחלק הפסק הנוגע למוהר, אם מצא כי הבוררים פגעו בזכות זו של האישה ללא הצדקה.

55. ניתן לסכם ולומר כי הבוררים שמונו בבית הדין השרעי תפקידם להעביר תסקיר ובו עמדתם בשני נושאים: האם יש מקום להמליץ על פירוד בין הצדדים, וככל שהתשובה חיובית, עליהם לפסוק מי הגורם האשם בסכסוך.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תלה"מ 20-01-41878 ו' נ' ו' תלה"מ 19-03-65621

56. בשים לב לפסיקה הרווחת בבתי הדין השרעיים באשר ליישום הדין השרעי לעניין תפקידם של הבוררים, נדחית טענת הנתבע כי דו"ח הבוררים אינו מהווה ראיה על פי דיני השריעה, וכי לבוררים אין כל סמכות לדון ולקבוע כל קביעה למעט עניין הפירוד ואחוז האשמה בסכסוך שיש להטיל על כל צד. כך גם נדחית הטענה כי אין בקביעת מלוא סכום המוהר הדחוי כל קשר להטלת האשמה על הגבר בסיום הקשר.

57. לאור האמור לעיל, התובעת זכאית למזונותיה החל מיום הגשת הבקשה ליישוב סכסוך (26.8.18) ועד לתום תקופת העדה, היינו ביום 3.2.19.

58. התובעת העריכה את מזונותיה בסך של 2,000 ₪ לחודש.

59. באשר ליכולת השתכרותו של הנתבע, טענה התובעת כי הנתבע משתכר סך של 8,000 ₪ בחודש מעבודתו כמאבטח. אולם לא היו בידי התובעת הוכחות לעניין הסכום הנטען.

60. לכתב ההגנה צירף הנתבע תלושי שכר לחודשים 1/19-3/19 מהם עולה כי הנתבע השתכר בממוצע סך של 5,800 ₪ נטו לחודש.

61. בדיון שהתקיים בפניי ביום 16.12.19 טענה ב"כ הנתבע כי הנתבע עבד עד לאחרונה כמאבטח והשתכר סך של 5,500 ₪ לחודש, והיום הוא חותם אבטלה מזה כחודש חודשיים (ראו עמ' 2 ש' 1-2 לפרוט').

62. בסיכומים מטעמו טען הנתבע כי נכון לזמניים הרלוונטים להגשת כתב התביעה (3/19) הוא השתכר סך של 5,500 ₪ נטו לחודש. יש לציין כי הנתבע לא צירף תלושי שכר עדכניים ו/או מידע אודות הכנסותיו העדכניות ואי גילוי המסמכים נזקף לחובתו. זאת ועוד, יש לציין כי הנתבע לא פירט את הוצאותיו.

63. בפסק דין שניתן בהסכמת הצדדים מיום 16.12.19 חויב הנתבע לשלם מזונות עבור הקטין בסך של 1,400 ₪.

64. ממכלול הנתונים שהוצגו לפניי, הריני מוצאת לנכון להעמיד את הכנסותיו הפוטנציאליות של הנתבע ע"ס של 5500 ₪ לחודש.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תלה"מ 41878-01-20 ו' נ' ו' תלה"מ 19-03-65621

65. באשר ליכולת השתכרותה של התובעת, התובעת טענה כי במהלך החיים המשותפים היא עבדה לסירוגין במספר עבודות. לכתב התביעה צירפה התובעת תלושי שכר לתקופה שבין 6/18-2/19 מהם עולה כי התובעת השתכרה בתקופה זו סך של 5,650 ₪ בממוצע לחודש.

66. לטענת התובעת החל מחודש יולי 2019 היא אינה עובדת, אין לה מקור הכנסה והיא לא יכולה לספק את צרכיה וצרכי הילדים.

67. התובעת לא סיפקה כל הסבר מדוע היא אינה עובדת כרגע והסיבות המונעות ממנה לחזור לעבוד, אולם בהתאם לדין השרעי ניתן לחייב את הנתבע במזונות אשתו, גם אם היא עובדת ויש לה הכנסה, שכן החבות הינה אבסולוטית ללא שום קשר להכנסתה, עושרה והכספים שברשותה.

68. באשר להוצאותיה, יש לציין כי התובעת עתרה לחיוב דמי מזונות מבלי שתמכה את תביעתה באסמכתאות.

69. הלכה פסוקה היא, כי תביעת מזונות כמוה כתביעה כספית אחרת, ויש לבססה היטב ולהוכיחה כיאות (ע"א 130/85 כהן נ' כהן, פ"ד מ(1) 9). על כן לאור המתואר יש לפסוק על דרך האומדנא.

70. לסיכום, לאחר ששקלתי את טענות הצדדים בעניין זה, ובשים לב לעובדה כי האיש חויב גם במזונות הקטין ובמחצית המשכנתא, אני מעמידה את מזונות האישה דרך האומדנא על סך של 900 ₪ לחודש החל ממועד הגשת הבקשה ליישוב סכסוך (26.6.18) ועד ליום 3.11.19. ובסה"כ עבור תקופה בת שנה ו-4 חודשים ו-8 ימים (במעוגל 16 חודשים) ובסך כולל של 14,400 ₪, אשר ישולמו תוך 60 יום, אחרת יישאו הפרשי הצמדה וריבית כדין מתום התקופה עד למלוא פירעונו.

71. עוד ובנוסף, לאור העובדה כי הנתבע לא טען ואף לא הוכיח כי התובעת עשתה מעשים אסורים או שהייתה עם גברים אחרים בתקופת העדה, הריני פוסקת לאישה דמי עדה בסכום כולל של 2700 ₪ אשר ישולמו תוך 60 יום, אחרת יישאו הפרשי הצמדה וריבית כדין מתום התקופה עד למלוא פירעונו.

72. לאור מצבו הכלכלי של האיש ואי הבהירות לגבי הימצאותו בבית המגורים, נמנעתי מלפסוק הוצאות ההליכים לחובתו.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תלה"מ 20-01-41878 ו' נ' ו' תלה"מ 19-03-65621

- 1 73. המזכירות תמציא פסק הדין לצדדים ותסגור את התיקים.
- 2
- 3 ניתן היום, ז' אדר תשפ"א, 19 פברואר 2021, בהעדר הצדדים.
- 4

רונית גורביץ, שופטת

- 5
- 6
- 7
- 8